

Graag zou ik willen weten of deze soort ook in Nederland voorkomt en zou ik iedereen willen vragen in de omgeving uit te kijken naar kleine okergele paddestoeltjes op beuke-afval. In de 'kleine Lange' (Elseviers paddestoelengids) staat op pag. 176 een afbeelding van deze soort; in het nieuwe fotoboek van Ryman & Holmasen, Svampar, is deze soort op pag. 463 afgebeeld.

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

Coolia 28(3), juli 1985

DE EXCURSIES IN 1984

ELSE C. VELLINGA *Anton Mauvestraat 4, 2102 BA Heemstede*
 THOMAS W. KUYPER, *Lijtweg 1106, 2341 HE Oegstgeest*

SUMMARY

In 1984 the Dutch Mycological Society organized 31 forays, 14 of which were cancelled because of dry weather in spring and August/September and frost in November. Characteristic, rare and other interesting taxa are shortly discussed.

In 1984 was het weer weer vaak onderwerp van discussie: in het voorjaar te koud en te droog, vooral in de maand mei, ook in de zomer niet zo best; alleen augustus was zonnig en warm, en droog. In het najaar was het beter paddestoelenweer, heel laat pas, zo half november kwam de eerste vorst, vooral in het noordoosten en oosten van het land. Dit alles resulteerde in nogal wat bijzondere vondsten, terwijl gewone paddestoelen, zoals boleten, het lieten afweten.

De drie geplande voorjaarsexcursies zijn niet doorgegaan, ook de excursies van half augustus tot half september werden afgelast, evenals de laatste binnenlandexcursies. Een verslag van de beide werkweken staat in het vorige nummer van Coolia (28(2)).

21 juli: Landgoed Clingendael te Wassenaar

De lijst van deze excursie omvat 67 soorten. Hoogtepunt van deze excursie was de vondst van *Oudemansiella kuehneri*. Van deze soort was tot nog toe slechts één vondst uit Frankrijk en één uit de Bondsrepubliek Duitsland bekend; het moet dus wel een zeer zeldzame soort zijn. Systematisch gezien is de soort belangwekkend, omdat deze kenmerken van de geslachten *Oudemansiella* en *Mycenella* verenigt. De habitus is precies die van een kleine *Oudemansiella*, en ook de grote sporen en basidiën wijzen op dit geslacht. De grote knobbels op de sporen wijzen daarentegen op *Mycenella*.

Tevens werd *Clitocybe costata* gevonden, een soort die nogal eens verward wordt met *C. gibba*, maar die daar gemakkelijk van te onderscheiden is, door de duidelijk gekleurde steel, de afwezigheid van een bultje in de trechter, en een bruine verkleuring van de hoedhuid met KOH. De lijst met myxomyceten bevatte 10 soorten.

28 juli: Huis ten Donck te Ridderkerk

Een bekend park loofbos op klei langs de Nieuwe Maas, waar ook niet zo'n groot aantal soorten gevonden werd, slechts 39, maar wel enkele bijzondere soorten: de kleibossoort *Amanita strobiliformis* en *Coltricia cinnamomea*, een tolszwamsoort die zich in Nederland aan het uitbreiden is (zie ook Coolia 28(2)). Tijdens de excursie in dit park in oktober 1976 werd een *Dermoloma*-soort gevonden: *D. pragensis*, tot nu toe de enige vondst voor Nederland. Toen deze keer weer een *Dermoloma* gevonden werd, nam iedereen dan ook aan dat het hem wéér was, maar bij het meten van de sporen bleken er nogal wat verschillen te bestaan; *D. josserandii* was de best passende naam voor deze collectie. De sporematen van *D. josserandii* zijn: 5.5-7.5(-8.0) x 4.0-6.0 μm , l/b = (1.15-)1.2-1.45, gem. l/b = 1.3-1.35; en de sporematen van *D. pragensis* zijn: 4.5-5.5 x (3.5-)4.0-4.5 μm , l/b = (1.05-)1.1-1.4, gem. l/b = 1.15-1.3.

Op kluiten klei groeiden kleine bruine paddestoeltjes, elk zwammetje op zijn eigen kluit: *Flammulaster speireoides*, een bruinig vloksteeltje met opvallend kleine bleke sporen.

4 augustus: Middachten bij De Steeg

Van dit terrein langs de IJssel werden de lanen rondom het kasteel, het Hermansdijkje, en een elzenbroekbos, de Elst, geïnventariseerd. Ook hier weer enkele kleibossoorten zoals *Russula violeipes*, een tamelijk forse *Russula* met een paarsige steel, uitvoerig beschreven door Kits van Waveren in Coolia 17 (1974). Ook werd hier, net als in landgoed Clingendaal, *Pleurotus pulmonarius* gevonden, een witte oesterzwam die voornamelijk in de zomer vruchtlichamen vormt.

11 augustus: Gouderakse boezemlanden

Twee boezemlanden aan de Gouderak bij Gouda werden bezocht: het Veerstaalblokboezem en het Middelbloksboezem, beide bestaande uit laagveen met stukken elzen-berkenbroekbos. Enkele kenmerkende soorten van het laagveenmoeras waren *Hygrocybe helobia*, een rode soort met gelijkkleurige schubjes op de hoed, bekend van veenmoslandjes, *Galerina paludosa*, *G. tibiicystis* en *Tephrocybe palustris*. In het bos groeide *Lactarius omphaliformis*, een melkzwam die er op het

eerste gezicht als een fopzwam uitziend; oranjebruin van kleur met een klein bultje in het centrum van de hoed.

25 augustus: omgeving Eernewoude

In de buurt van Eernewoude werden twee gebieden bezocht, een bebost opgespoten terrein en een moerasgebied. Door de droogte werden er maar 11, respectievelijk 14 soorten genoteerd, waaronder een op een kleine *Hypoxylon* gelijkend zwammetje, zwarte bolletjes (de peritheciën) op hout, met sporen met aan beide uiteinden een kleurloos doorzichtig aanhangsel, *Rossellinia aquila* geheten.

15 september: kasteel Nijenrode te Breukelen

De loofbossen langs de Vecht zijn altijd al beroemd geweest om hun rijke mycoflora. We denken hierbij aan Over-Holland en Gunterstein, maar ook van Nijenrode zijn in de loop der jaren verschillende interessante vondsten bekend. Door het droge weer lieten echter met name de mycorrhiza-paddestoelen verstek gaan; boleten en melkzwammen ontbraken dan ook bijna geheel; van de kleibos-russula's zijn *R. farinipes* en *R. pseudointegra* vermeldenswaard. Opmerkelijk was ook een vondst van *R. nitida*, omdat deze soort in het algemeen de voorkeur geeft aan voedselarme bodem. Er werden nogal wat *Conocybe*'s verzameld, hetgeen resulteerde in totaal acht soorten, waarvan *C. mesospora*, *C. pilosella*, *C. sordida* en *C. spiculoides* de meest bijzondere waren. In totaal werden 90 soorten waargenomen.

22 september: het Zwanenwater bij Callantsoog

Het natuurreservaat Het Zwanenwater behoeft uiteraard geen mycologische introductie; in Coolia 24(1981) heeft Machiel Noordeloos de kwaliteiten van het gebied uitgebreid beschreven. Ook ditmaal stelde het terrein ons niet teleur. Een opvallende vondst was een kleine bleke *Leccinum*, die sterk op *Leccinum rotundifoliae* - een arktische soort vaak geassocieerd met rondbladige berk - lijkt, maar daarvan afwijkt door de KOH-reactie op de hoed: knalgeel in plaats van rood. Een grote verrassing was de vondst van *Ditiola radicata*, een trilzwam die sinds 1930 niet meer in Nederland waargenomen was. De duingraslanden leverden tot slot enkele bijzondere satijnzwammen op, zoals *Entoloma cuspidifer*, die overigens al van het gebied bekend was. *Marasmiellus ramealis*, die nog niet uit het duingebied bekend was (zie verspreidingskaart van Machiel Noordeloos in Coolia 26 (1983), werd eveneens gevonden, hetgeen eens te meer bewijst dat ook 'gewone' soorten voor verrassingen kunnen zorgen.

29 september: de Zumpe bij Doetinchem

Niet alleen de Zumpe, een natuurgebied met voornamelijk elzenbroekbos, maar ook de Wrange, een landgoed met verschillende boomsoorten, zowel loof- als naaldbomen, werd bezocht.

In de Zumpe groeide *Stropharia aurantiaca*, een orangerode *Stropharia* die graag op houtsnippers groeit en een soort die zich de laatste jaren uitgebreid heeft (zie de verspreidingskaartjes in Arnolds et al., 1985, in Wet. Meded. K.N.N.V. 167). *Sparassia crispa*, altijd een fraaie paddestoel om te zien, werd in de Wrange waargenomen. Verder leverden de lijsten geen bijzonderheden op.

6 oktober: landgoed Windesheim ten zuiden van Zwolle

Vermoedelijk door het ongunstige weer viel de soortenlijst van dit kleibos nogal tegen, slechts 81 soorten werden vermeld, die vrijwel allemaal tot de algemene soorten behoren. Slechts *Pluteus umbrosus*, *Inonotus dryadeus* en *Clitocybe lignatilis* kunnen als bijzonderheden beschouwd worden. Van deze laatste soort is de exacte plaats in het systeem nogal onduidelijk. Moser plaatst haar in *Clitocybe*, maar ten onrechte omdat de hyphen van de lameltrama soms wat verdikt zijn en ook omdat de taaie consistentie niet bij *Clitocybe* hoort. Andere mycologen hebben *Pleurotus* voorgesteld, maar ook daar zijn allerlei bedenkingen tegen. Het wachten lijkt nu op de mycoloog die voor deze soort een apart geslacht voorstelt ...

13 oktober: Nieuwkoopse Plassen

Een excursie per boot, ditmaal door dit mooie natuurgebied in Hollands groene hart. Elzenbroekbos en allerlei veenmosrietlandjes, al dan niet gemaaid, werden bezocht. Het eerstgenoemde vegetatietype, het bos, leverde niet zoveel bijzondere vondsten op, wel enkele kenmerkende soorten, zoals *Naucoria escharoides* en *N. scolecina*, *Pluteus salicinus* en *Inonotus radiatus*, beide op stammen. Aan de waterkant werd op bladscheden van *Carex acutiformis* een wittig getand korstzwammetje bespeurd: *Epithele typhae*, met verrassend grote sporen (zo'n 20 µm lang). Een zeer zeldzame soort uit de veenmosrietlanden was *Dermocybe palustris* var. *huronensis*, in groepjes rond kleine berken groeiend. Deze bruinige *Dermocybe* heeft plaatjes die in jonge toestand gelig zijn, een KOH-reactie op de plaatjes die roodbruin is en veel basidiën met een geelbruine korrelige inhoud.

20 oktober: Amelisweerd bij Bunnik

Wederom werd een kleibos bezocht, dit keer het bekende Amelisweerd, een fraai bos, voornamelijk beukenbos, op humeuze klei. Er werden nogal wat

bijzondere soorten gevonden, b.v. *Stephensia bombycina*, een truffel (zie een uitgebreide beschrijving in het volgende nummer van Coolia), *Tephrocybe rancida*, die sterk wortelt en heel erg naar ranzig meel stinkt, *Stropharia squamosa*, een zeer langstelige *Stropharia*, met velumschubjes op de geelbruine hoed, die vooral op beukeblad groeit, en *Ripartites helomorphus*.

27 oktober: Drongelens Kanaal

De grasbermen bij het Drongelens Kanaal zijn al geruime tijd bekend als een van de beste *Hygrophorus*-graslanden van Nederland. Een aantal jaren geleden zag het er minder florissant uit met de rijkdom van het gebied, nadat een boer de bermen met kunstmest had bewerkt. Gelukkig is er na die tijd weer herstel opgetreden. Dit blijkt ook uit het verslag van deze excursie. Op de lijst vinden we 3 *Camarophyllus*-soorten, 14 *Hygrocybe*-soorten en *Hygrotrama foetens*. De meest spectaculaire wasplaten waren *Hygrocybe murinacea*, *H. perplexa*, *H. quieta*, *H. glutinipes* en *H. strangulata*. Ook andere vertegenwoordigers van schrale, mosrijke graslanden werden aangetroffen, zoals 4 *Clavulinopsis*-soorten, 3 aardtongen en 2 *Dermoloma*-soorten, te weten *D. atrocinereum* en *D. pseudocuneifolium*. De systematische plaats van dit geslacht is aan discussie onderhevig; sommige mycologen veronderstellen een nauwe verwantschap met *Tricholoma*, terwijl anderen eerder aan verwantschap met de *Hygrophoraceae* denken, hetgeen niet zo gek lijkt als we naar de oecologie van beide groepen kijken.

27 oktober: Texel

Ook graslanden op de Waddeneilanden kunnen rijk aan wasplaten zijn, zoals blijkt uit het verslag van de op dezelfde dag gehouden excursie op Texel. Zo leverden duingraslanden bij De Geul 6 wasplaten op, de oostberm van de Hoornderweg zelfs 8. Hieronder waren bijzonderheden als *Hygrocybe chlorophana*, *H. flavescens*, *H. coccinea* en *H. punicea*; deze laatstgenoemde zeer spectaculaire paddestoel zelfs in heksenkringen! Een vermeldenswaardige soort van de Geul is *Leucopaxillus cutefractus*, een onlangs door Machiel Noordeloos nieuw beschreven soort. Vroeger werd dit ten onrechte *L. paradoxus* genoemd (en onder deze naam staat de soort in de standaardlijst vermeld). *Leucopaxillus cutefractus* verschilt echter van de echte *L. paradoxus* door een veel sterker craquelé hoed (*cutefractus* betekent ook: met opengebroken hoedhuid) en vooral door de aanwezigheid van cheilocystiden. Deze soort was uit het Duindistrict bekend, maar nog niet uit het Waddendistrict. In andere delen van ons land en in het buitenland is deze soort nog niet waargenomen.

3 november: De Piet bij Goes

Het gebied De Piet is een jong loofbos van nog geen 20 jaar oud dat aangeplant is op voormalige schorren. De bodem bestaat dan ook deels uit kalkhoudend zand en deels uit klei. De vegetatie heeft nogal wat weg van de IJsselmeerpolders en de aanwezigheid van een aantal soorten fungi die we uit de polders kennen bevestigde deze indruk. De meest karakteristieke was wel *Entoloma strigosissimum*, een in Europa zeldzame soort, die echter in het Jagersveld bij Lelystad in grote aantallen gevonden is. Ook *Polyporus lentus* en *Pluteus ephebeus* (de correcte naam voor *P. villosus*) hebben in ons land een verspreiding met zwaartepunt in de polders. Onder de mycorrhiza-paddestoelen bij jonge loofbomen vinden we vooral vezelkoppen, waarvan er 5 soorten gevonden werden. In het grasveld waar de auto's geparkeerd werden, stonden enkele *Omphalina*-achtige paddestoeltjes met een donkerbruine hoed. Bij bestudering door de microscoop bleken er echter kantige sporen te zijn, en het was dan ook geen *Omphalina*, maar *Entoloma phaeocyathus*. Gerrit Keizer leerde de aanwezigen verschillende Pyrenomyceten, zoals *Rosellinia thelena*, *Lasiosphaera ovina* en *Diatrype stigma*.

3 november: Bemelerberg

Net als de grasbermen van het Drongelens Kanaal behoren de graslanden van de Bemelerberg tot de rijkste *Hygrophorus*-graslanden van ons land; 16 soorten wasplaten werden hier waargenomen. Dit is des te opmerkelijker daar de Bemelerberg gedurende langere tijd verwaarloosd is geweest, waardoor de vegetatie sterk was vervuigd. Door het huidige beheer, beweiding door schapen, is de mycoflora zeer rijk; waarschijnlijk hebben de mycelia zich ook onder de vroeger ongunstige omstandigheden weten te handhaven, en nu worden er weer vruchtlichamen gevormd. Onlangs is een Bemelerbergboek verschenen, waarin Thomas Kuyper en Jan Schreurs ingaan op de paddestoelenflora. De gradiënt die er in kalkgehalte in de bodem op deze berg ontstaan is (bovenaan kalkarm, onderaan de helling kalkrijk) wordt ook weerspiegeld in de *Hygrocybe*-soorten: de kalkminnende soorten *H. perplexa*, *H. flavescens* en *H. coccinea*, en de zuurminnende soorten *H. cantharellus*, *H. miniata* en zelfs *H. helobia*. Andere graslandpaddestoelen waren *Mycena epipterygia* var. *alba*, een geheel witte graskleefsteel met een andere oecologie dan var. *epipterygia*, namelijk op kalkgraslanden, *Dermoloma cuneifolium* en een nieuwe aardtong voor ons land, nl. *Microglossum nudipes*, een blauwig groene kleine aardtong met, zoals de naam het al zegt, een kale steel. Waarschijnlijk is deze soort in Europa heel zeldzaam, want er waren slechts twee beschrijvingen in de literatuur te vinden (Boudier, 1917, in Bull. trimest. Soc. mycol. Fr. 33: 16, pl. VI, fig. 1; Grelet, 1946, in Rev. Mycol. 11: 96).

10 november: Goeree

's Ochtends werde de Kwade Hoek bezocht, een duingebied met kweldervegetaties, duinstruwelen en, het meest interessant, de buitenste duinen. Vergeefs werd in de zeeruspollen naar *Marasmiellus trabutii* gezocht, maar andere vonden vergoedden dit. In de buitenste duinen groeide aan de basis van helmstengels een grijsbruin zijdelings tot centraal gesteeld tamelijk taai paddestoeltje, dat *Hohenbuehelia culmicola* heet, een soort die reeds bekend was uit de duingebieden van noordwest Frankrijk en Denemarken, maar nog niet uit Nederland (een week later kon ook Schiermonnikoog als groeiplaats opgegeven worden). Andere paddestoelen in het buitenduin waren *Melanoleuca cinereifolia*, *Clitocybe diatreta*, en op de helm *Ramaria stricta* en *Pluteus nanus*.

's Middags werden de Westduinen geïnventariseerd, een oud duingebied, begraasd door koeien, met vochtige valleitjes met kruipwilg-vegetaties. Ook hier weer veel kenmerkende paddestoelen van onbemeste graslanden, zoals 3 aardtongen, 3 *Camarophyllus*-soorten, slechts 2 *Hygrocybe*-soorten, enkele zeldzame *Entoloma*-soorten: *E. hirtipes* var. *sericeoides* en *E. vinaceum* var. *violeipes*, en tot slot *Dermocybe pratensis*. Deze soort wordt gekenmerkt door de in jonge toestand oranje lamellen, de roodbruine hoed en de relatief grote sporen. Een fraai gezicht werd gevormd door grote exemplaren van *Anellaria semiovata* op koeievlaaien; de mest was in het algemeen goed bewoond, met o.a. *Panaeolus sphinctrinus*, *Psilocybe merdicola*, *Coprinus miser*, en de ascomyceten *Iodophanus carneus* en *Coprobria granulata*.

24 november: duingebied bij Schoorl

Ook dit jaar ging de laatste excursie van het jaar weer naar de duinen bij Schoorl, waar nog heel wat paddestoelen gevonden werden, ondanks de vorst, die in andere delen van het land flink had toegeslagen. Er werden niet erg veel bijzondere soorten gevonden, maar *Cystoderma granulatum*, *Inonotus obliquus* en de oesterzwam met de krachtige ribben op de steel, *Pleurotus cornucopiae* (ook gevonden tijdens de excursie in Clingendael) zijn het vermelden waard. Voorts werd één exemplaar van de cantharel gezien, en van de lijst met in de tijd te volgen mogelijk achteruitgaande fungi (zie Coolia 27(3), 1984) 7 soorten, waaronder *Russula sardonia*, *Thelephora terrestris* en *Tricholoma sulphureum*.